
gen zijn? Niet alleen over Moded als schrijver, maar ook over wat er nadien met het door Moded geschrevene gebeurd is! De Jongs conclusie berust op interne evidentie: de tekst en de drie ondertekeningen door Moded (waarvan twee bij procuratie) stemmen qua handschrift overeen. Maar zijn er inmiddels geen andere stukken van Modeds hand uit deze jaren bekend, zodat externe vergelijking mogelijk wordt? Mij bevreemdt het, dat auteur wel zijn inspectie van papier en inkt van het origineel in het Utrechts Archief (HUA, waar het stuk nu berust) vermeldt, maar niet rept van een verzoek om nader onderzoek van het gebruikte papier en de dito inkt.⁵¹ Waar en wanneer werd dit papier geproduceerd, komen alle vellen overeen, en vallen er via spectrometrisch of andersoortig onderzoek verschillende inktsoorten te onderscheiden? Dit laatste zou uitsluitel kunnen geven over de vraag of Spohnholz' veronderstelling juist is, dat op 3 november te Wezel alleen Datheen, Moded, een zekere Cornelius Walraven en vervolgens opnieuw Moded, maar nu namens een derde, tekenden. De volgende 25 personen zouden eveneens te Wezel hebben getekend, maar dan op drie verschillende momenten. Het verschil met de 29 leden tellende 'Wezelsche groep' van De Jong is, dat Spohnholz in die plaats in totaal vier tijdstippen van tekening onderscheidt. Hetzelfde bij De Jongs 'Emdensche' en 'Engelsche' groepen, in totaal 42 personen, bij welke dan ook nog de twee personen komen voor wie bij procuratie te Londen werd getekend. Werde in Wezel, ja dan nee, steeds met dezelfde inkt getekend? Zeker Oost-Friese en Londense inkt zal toch in de zestiende eeuw een andere chemische samenstelling hebben gehad dan die uit het Rijngebied!⁵²

Vandaar mijn voorstel om aan Spohnholz' *against* en *along* een *across the grain*, oftewel: een kopse benadering, toe te voegen, haaks op het stuk in kwestie. De Jong was de eerste die fotografie toepaste, laten wij de middelen gebruiken die tegenwoordig ook bij oude boekbanden, Rembrandts, enz. worden toegepast om meer te zien dan op het eerste gezicht mogelijk is.⁵³ De fysiek van een oud stuk zegt soms veel, zelfs enkele simpele vouwen in een brief van Joh. Calvijn uit 1538.⁵⁴

⁵¹ Spohnholz, 56, 64 (n. 71), 220.

⁵² Spohnholz, 70-82. De Jong, *Voorbereiding en constituering*, 198v.

⁵³ Na de lezing konden de organisatoren der bijeenkomst, prof. dr. M.G.K. van Veen en prof. dr. A.A. den Hollander, die reeds wisten van mijn voorstel, meedelen dat een dergelijk onderzoek inderdaad zal plaatsvinden.

⁵⁴ Zie *Ioannis Calvinii epistolae. Volumen I* (1530-sep. 1538), ediderunt C. Augustijn, F.P. van Stam (...), Genève 2005, (9), 381, 467.